

епархиальные известия», відомо, що у 1861 р. священником Успенської церкви с. Береза був Василь Неговоров. На сторінках цього часопису можна знайти об'ємну інформацію про призначення, переміщення, звільнення церковнослужителів того або іншого населеного пункту Чернігово-Сіверщини [15 с. 297].

У фондах Державного архіву Чернігівської області зберігається «План, фасад і два разреза Церкви во имя Успения Богородицы, предполагаемой к построению вновь в селе Берёза, Черниговской губернии Глуховского уезда» (рис. 1) і пояснення до плану щодо влаштування кам'яної церкви та кам'яної дзвіниці (рис. 2). [13, арк. 29–30].

Березівську Успенську церкву збудували у 1884 р. У 1925 р. вона була частково відремонтована коштом громади Української Автокефальної Церкви, якій вона належала у 20-х роках ХХ ст. [16 с. 122].

У 1933–1934 р. храм закрили, а у його приміщенні розмістили колгоспний склад, зерносовище. Успенську церкву остаточно було знищено у 1940–1941 рр. [17, с. 63].

Архітектурне надбання нашої держави потребує всебічного, ґрунтовного дослідження, адже багато пам'яток архітектурної історико-культурної спадщини є мало вивченими і часто незаслужено залишаються поза увагою професійних вчених, що унеможлиблює внесення цих об'єктів до переліку пам'яток культурної спадщини національного чи місцевого значення, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

ПОСИЛАННЯ

1. Филарет (Гумилевский). Историко-статистическое описание Харьковской епархии. – Отд. 3. – М., 1857. – 426 с.
2. Фомин П. Церковные древности Харьковского края – Харьков, 1916. – С. 94–99.
3. Левитский И. Историческое прошлое г. Сум Харьковской губернии // Труды XIII археологического съезда. – М., 1908. – Т. 2. – 85 с.
4. Ернст Ф. Українське мистецтво XVII–XVIII віків. – К., 1919. – 32 с.
5. Таранушенко С. Пам'ятники архітектури Слобожанщини XVII–XVIII віків // Питання історії архітектури та будівельної техніки України. – К.: Держбудвидав УРСР, 1959. – С. 44–80.
6. Макаренко Н. Пам'ятники українського мистецтва XVIII століття / Отдельный оттиск из журнала «Зодчий» за 1908 г. – СПб, 1908. – 9 с.
7. Логвин Г.Н. По Україні: Стародавні мистецькі пам'ятки. – К.: Мистецтво, 1968. – 462 с.
8. Вечерський В. Пам'ятки архітектури й містобудування Лівобережної України: Виявлення, дослідження, фіксація. – К.: Видавничий дім А.С.С., 2005. – 586 с.
9. Коваленко Ю.О. Село Некрасове у документах XVI–XVIII ст. // Сіверщина в історії України. Збірник наукових праць. Вип. 5. – К. – Глухів, 2012. – С. 138–145.
10. Шишкіна Ю.А. Троїцький собор у Глухові напередодні руйнації // Сіверщина в історії України. Збірник наукових праць. Вип. 5. – К. – Глухів, 2012. – С. 347–350.
11. Шишкіна Ю.А. Трьох-Анастасіївська церква – перлина глухівської архітектури // Сіверщина в історії України. Збірник наукових праць. Вип. 2. – К. – Глухів, 2009. – С. 135–139.
12. Мірошниченко О.М. Казарми 175 стрілецького Батурина полку в Глухові як потенційна пам'ятка історії // Сіверщина в історії України. Збірник наукових праць. Вип. 4. – К. – Глухів, 2011. – С. 365–368.
13. Державний архів Чернігівської області, ф. 127, оп. 10, спр. 39, 30 арк.
14. Мірошниченко О.М. Маловідоме джерело з історії Глухівщини XIX ст. // Сіверщина в історії України. Збірник наукових праць. Вип. 3. – К. – Глухів, 2010. – С. 205–213.
15. Блакитний М.М. Списки церковнослужбовців Глухівського, Конотопського і Кролевецького повітів Чернігівської губернії на 1861 р. (Матеріали часопису «Черниговские епархиальные изве-

стия») // Сіверщина в історії України. Збірник наукових праць. Вип. 10. – К. – Глухів, 2017. – С. 295–299.

16. Мошик І.В. Село Береза Глухівського району напередодні колективізації // Глухів та його округа. Збірник наукових праць Глухівського краєзнавчого музею. – Глухів, 2008. – С. 120–124.

17. Книга пам'яті Сумської області. Т. II. Зруйновані храми Сумщини. Мартиролог втрачених святинь / ред. кол. З. Гузар, І. Шурат, А. Ярош, Г. Іванущенко та ін. – Суми: Ярославна, 2007. – 324 с.

Шишкіна Ю.А. Неизвестный мастер каменных дел

На основе имеющихся источников Государственного архива Черниговской области исследуется история храмового строительства в с. Береза, что на Глуховщине. Анализируя проблему, автор впервые акцентирует внимание на фигуре неизвестного архитектора, который занимался сооружением церкви в конце XIX в.

Ключевые слова: архитектурное наследие, сооружение церкви, колокольня, военный инженер, с. Береза, Шосткинский пороховой завод.

Shyshkina Yu.A. Unknown stonemason master

Based on the available sources of the State Archives of the Chernihiv region, the history of temple construction in Bereza village is studied, which is on Hlukivshchina. Analyzing the problem, the author first focuses on the figure of an unknown architect who was engaged in the construction of the church at the end of the 19th century.

Key words: architectural heritage, church buildings, bell tower, military engineer, Bereza village, Shostka powder plant.

05.04.2018 р.

УДК 94(47):303.4(2–526.65+929.55) «18/190»

О.М. Мірошниченко

РЕЄСТР НАДГРОБКІВ XVIII – ПОЧАТКУ ХХ СТ. ВОЗНЕСЕНЬСЬКОГО КЛАДОВИЩА МІСТА ГЛУХОВА

В статті вперше вводиться до наукового обігу реєстр надгробків XVIII – початку ХХ ст. Вознесенського кладовища. У формі таблиці подана інформація про пам'ятки: місце розташування, тип, матеріал, ініціали покійника, роки життя та смерті, стан збереження.

Ключові слова: Вознесенське кладовище, Глухів, надгробок, реєстр.

Вознесенське кладовище (далі ВК) м. Глухова привертало увагу дослідників ще на початку ХХ ст. В роботі історика, генеалoga, некрополіста Н.П. Чулкова ми знаходимо перші описи надгробків з території ВК [1]. Аналізуючи його роботу, можна зробити висновок, що науковець не приїздив особисто на місце досліджень, а збирав матеріал шляхом анкетування та переписки із знавцями місцевої старовини. Н. Чулков охопив величезну територію, але не отримав якісний опис об'єктів дослідження.

В радянській історіографії ми не знаходимо відомостей про старовинні надгробки на території ВК. Першим, хто озвучив проблеми та перспективи вивчення

надмогильної кам'яної пластики глухівських кладовищ, став В.Г. Пуцко [2]. У 2009 р. до опису надгробків ВК долучилися науковці Національного заповідника «Глухів» та міського краєзнавчого музею. Тоді побачили світ наукові роботи Ю.О. Коваленка [3], Н.О. Зайцевої [4], О.М. Мірошніченка [5].

У 2013 році ініціативна група у складі інженера відділу охорони та реставрації пам'яток НЗ «Глухів» О.В. Сухоручкіна, генеалога В.В. Назарової та автора статті починає систематичне вивчення старовинних надгробків ВК. Перші спроби охопити всю територію цвинтаря були невдалими. Серед сотень об'єктів дослідження вибиралися зразки, де гарно зчитувались написи. Поза увагою лишилися десятки понівечених надгробків, що мали втрачені чи погано збережені епітафії. Окрему групу склали пам'ятки, які з плином часу або під дією антропогенних факторів були частково закопані в землю.

Незважаючи на вибірковість та безсистемність перших кроків, результати досліджень стали з'являтися на шпальтах наукових видань. В.В. Назарова започаткувала цикл статей, присвячених видатним глухівчанам, похованим на ВК [6; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13]. Автором статті була розроблена система поділу ВК на квартали, складена карта цвинтаря, нанесена квартальна сітка з нумерацією секторів, на якій відмічалися нововиявлені надмогильні пам'ятки (рис. 1). Розроблена система пошуку, виявлення, опис та фіксація надгробків дали можливість опублікувати результати щорічних польових досліджень у фахових виданнях [14; 15; 16].

Метою даної статті є введення до наукового обігу реєстру надгробків кінця XVIII – початку XX ст. ВК м. Глухова. Для зручності користування всі вони занесені у таблицю 1. Перший стовпчик – номер надгробка, що складається з двох чисел: перше – номер сектора, друге – номер окремо взятого об'єкта в межах цього сектора. Окрему ділянку цвинтаря становить погост біля Вознесенської церкви. В нумерації надгробків погосту також використаний двозначний символ: перший – літера «П» (погост), другий – номер об'єкта у зазначеному секторі. У другому стовпчику подано інформацію про тип надгробка. Незважаючи на велике розмаїття надмогильної кам'яної пластики, ми об'єднали надгробки у декілька груп, а саме: плита, хрест, деревовидний хрест, стела, пам'ятник-куб, пам'ятник-каплиця, колона, основа від хреста, основа від пам'ятника. Третій стовпчик вказує на матеріал, з якого виготовлені надгробки, четвертий – містить ініціали покійника (якщо такі збереглися). Вони подані мовою оригіналу. Далі ідуть роки життя та смерті небіжчика. Якщо на надгробках вказана лише одна дата смерті, то перед числом стоїть символ у вигляді хрестика «+». У випадках, коли надгробки встановлені над могилою двох і більше людей, кількість інформації відповідно збільшена. Якщо написи не читаються або читаються частково, то в місцях пропусків стоїть символ «?». П'ятий стовпчик містить додаткову інформацію про об'єкти, які під загрозою повного знищення були переміщені на

територію музею археології при НЗ «Глухів». Незважаючи на це, такі надгробки зафіксовані на карті кладовища з точною прив'язкою до місця, звідки вони були забрані.

Реєстр, поданий у цій статті, є тільки проміжним етапом у дослідженні Вознесенського кладовища. Отримана інформація буде корисна історикам, генеалогам, некрополістам з точки зору фіксації старовинних надгробків станом на кінець 2017 р.

№ з/п	Тип надгробка	Матеріал	Ініціали покійника	Роки життя та смерті, додаткова інформація
Сектор № 1				
1.1.	Плита	пісковик	Василий Орестович Квитницький	1868–1913
1.2.	Плита	пісковик	Варвара Кирилловна Гребенникова	1844–1866
1.3.	Плита	пісковик	Сергей Пономарёв	1820–1885
1.4.	Плита	пісковик	Мария Лизаренкова	1823–1854
1.5.	Основа від хреста	пісковик		Переміщено на територію НЗ «Глухів»
1.6.	Основа від хреста	пісковик		
1.7.	Хрест	пісковик	Виктор Кирилов	1830–1891 Переміщено на територію НЗ «Глухів»
1.8.	Стела	граніт	Иван Григорьевич Пироцкий	1809–1880
1.9.	Стела	граніт	Анна Петровна Пироцкая	1850–1903
1.10.	Колона	пісковик	Аксия	
1.11.	Хрест	граніт	Пелагея Ивановна Антоненко	
1.12.	Основа від хреста	граніт		
1.13.	Деревовидний хрест	пісковик	Александр Тищенко-Мищенко	1867–1915
1.14.	Деревовидний хрест	пісковик		
1.15.	Хрест	пісковик	Ефросиния Кисиленко	1887–1908
1.16.	Пам'ятник-каплиця	граніт	Снежкова	
1.17.	Основа від хреста	пісковик		
1.18.	Стела	пісковик	Кирилл Куликов	+ 1904
1.19.	Плита	пісковик		
1.20.	Плита	пісковик	Мария Николаевна Солякова	1829–1861
1.21.	Основа від пам'ятника	пісковик		
1.22.	Деревовидний хрест	граніт	Максим Андреевич Куницин	+ 1896
1.23.	Основа від пам'ятника	пісковик		
1.24.	Хрест	пісковик	Евдокия Васильева Сомобродова	

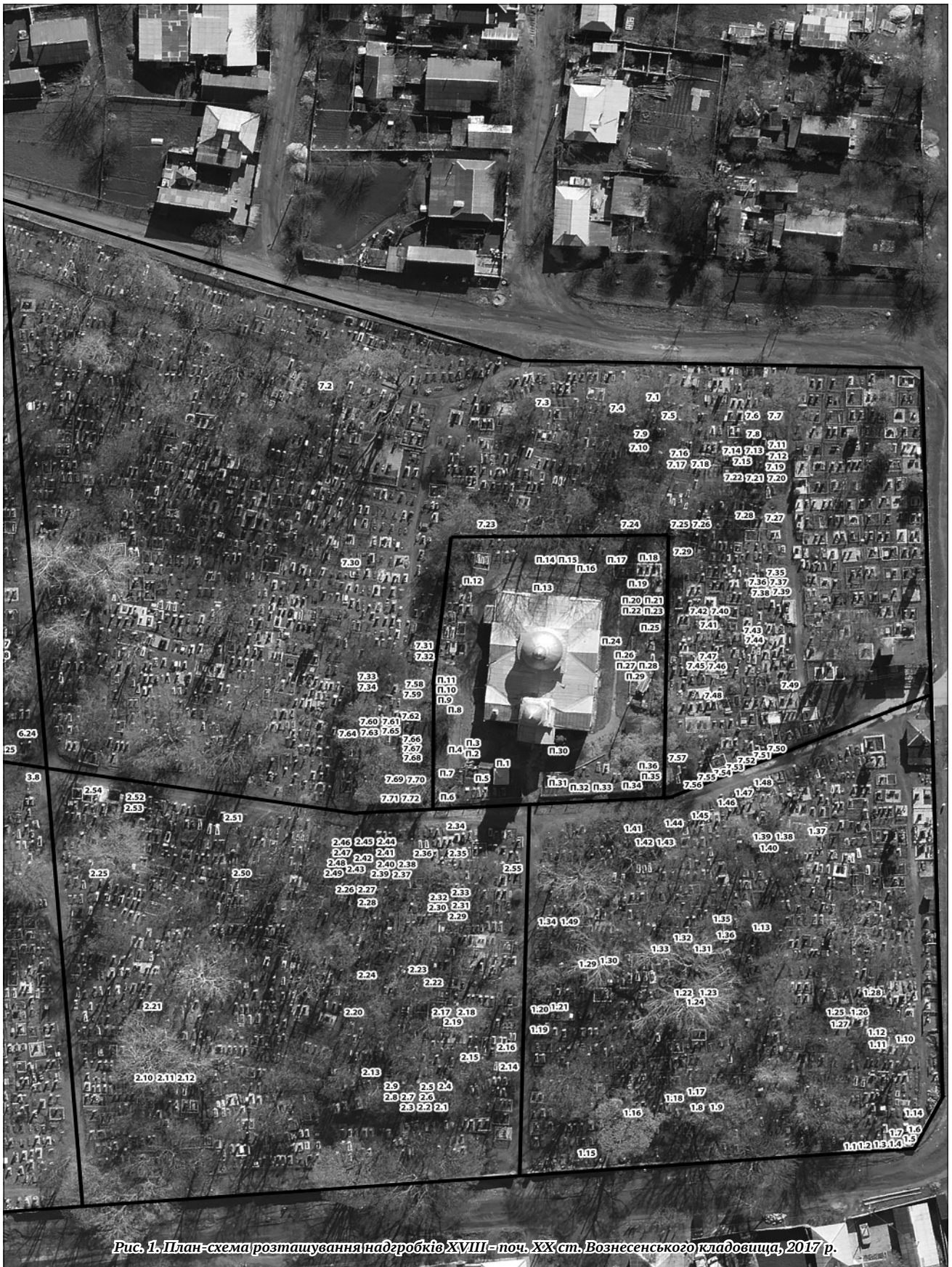

Рис. 1. План-схема розташування надгробків XVIII – поч. ХХ ст. Вознесенського кладовища, 2017 р.

1.25.	Хрест	пісковик		
1.26.	Хрест (фрагмент)	пісковик		
1.27.	Колона	граніт		
1.28.	Хрест	пісковик		
1.29.	Плита розбита	пісковик		
1.30.	Пам'ятник-куб	пісковик	Екатерина Ивановна Чверткина	+ 180...
1.31.	Плита	пісковик	Михаил Миненко	1794–1856
1.32.	Хрест	пісковик	Иоан Романов Редько	+ 1872
1.33.	Плита	пісковик	Роман Корнеев	1763–1831
1.34.	Плита	пісковик	Анастасия Ивановна Марченко	1854–1884
1.35.	Хрест	пісковик		
1.36.	Основа від пам'ятника	мармур		
1.37.	Хрест	пісковик	Василий Алексеич Нарбут	1811–1900
1.38.	Хрест	пісковик		
1.39.	Основа від хреста	пісковик		
1.40.	Плита	пісковик		
1.41.	Хрест	граніт		
1.42.	Пам'ятник-каплиця	граніт	Сергей Терещенко	1864–1866
1.43.	Пам'ятник-каплиця	граніт	Анастасия Георгиевна Беловская	1842–1855
1.44.	Хрест	пісковик		
1.45.	Хрест	пісковик		
1.46.	Хрест	пісковик	Григорий Дмитриевич Кисилевич	+ 1901
1.47.	Хрест	пісковик	Надежда и Николай Рязанцевы	1910–1913
1.48.	Плита	пісковик		1835–1859
1.49.	Плита	пісковик		
Сектор № 2				
2.1.	Основа від пам'ятника	пісковик		
2.2.	Пам'ятник-куб	граніт	Александра Ивановна Богданович	1842–1876
2.3.	Основа від пам'ятника	пісковик		
2.4.	Пам'ятник-куб	граніт	Антонина Ивановна Грегорович	1837–1907
2.5.	Пам'ятник-куб	граніт	Екатерина Ивановна Богданович	1871–1890
2.6.	Основа від пам'ятника	Пісковик, мармур		
2.7.	Пам'ятник-каплиця	мармур	Домиан Герасимович Харитоненко и Анна	1818–1869
2.8.	Пам'ятник-каплиця	мармур	Пулхерия Антоновна Харитоненко (Римарева)	1834–1864
2.9.	Основа від пам'ятника	пісковик		
2.10.	Плита	пісковик	Тимофей Слободов	+ 1848
2.11.	Плита	пісковик	Анна Платоновна Голоєдова	1797–1864
2.12.	Плита	пісковик		
2.13.	Основа від хреста	пісковик		
2.14.	Пам'ятник-каплиця	мармур	Мария Грегоровна Козлова	1896–1906
2.15.	Основа від хреста	пісковик		
2.16.	Пам'ятник-каплиця	граніт	Варвара Николаевна Плужникова	1831–1907
2.17.	Основа від пам'ятника	пісковик		
2.18.	Стела	пісковик		
2.19.	Хрест (фрагмент)	пісковик	Коля Муха	+ 1906
2.20.	Хрест	пісковик	Фёдор	1817–1872
2.21.	Хрест	пісковик		
2.22.	Хрест	пісковик		
2.23.	Основа від хреста	пісковик		
2.24.	Плита розбита	пісковик	Мария Ивановна Смелъницкая	1847–1872
2.25.	Хрест	пісковик	Екатерина Ивановна Трушева	+ 1910
2.26.	Хрест (фрагмент)	пісковик	Дамиан Карпович Андриевский	1892–1914
2.27.	Плита	пісковик		
2.28.	Основа від пам'ятника	граніт		
2.29.	Хрест	залізо, пісковик		
2.30.	Плита	пісковик	Василий	+ 1862
2.31.	Плита	пісковик	Петр Ганкерий	1833–1886
2.32.	Стела (фрагмент)	пісковик		
2.33.	Хрест (фрагмент)	пісковик		1901–?
2.34.	Плита	пісковик	Петр Герасимович Зайцев	1809–1879
2.35.	Пам'ятник-каплиця	мармур	Верочка Форсандер	1893–1909
2.36.	Пам'ятник-склеп	цегла		
2.37.	Плита	пісковик	Трофим Максимович Пушкар	+ 1845
2.38.	Основа від пам'ятника	пісковик		
2.39.	Хрест	пісковик		
2.40.	Хрест	пісковик	Гавриил Феодосеевич Пономарев	+ 1788
2.41.	Основа від пам'ятника	пісковик		
2.42.	Основа від хреста	пісковик		
2.43.	Плита	пісковик		
2.44.	Хрест	пісковик		

2.45.	Плита	пісковик	Михаил Феофанович Никифоров и Надежда	1851–1928 1928–1928
2.46.	Плита	пісковик	Василий Иванов	
2.47.	Хрест	пісковик	Николай Фролов Кореткин	1856–1882
2.48.	Плита	пісковик		
2.49.	Основа від пам'ятника	пісковик		
2.50.	Колона	граніт	Гриценко Галина Тимофеевна	1918–1952 (перевикористаний)
2.51.	Хрест (фрагмент)	пісковик		
2.52.	Основа від хреста	пісковик		
2.53.	Деревовидний пеня	граніт	Богданов Павел Федорович	1900–1964 (перевикористаний)
2.54.	Хрест	пісковик		
2.55.	Плита	пісковик	Елизавета Яковлевна Винда	+1850
Сектор №3				
3.1.	Плита	пісковик	Василий Романович Петруня	+ 1900
3.2.	Хрест (фрагмент)	пісковик		
3.3.	Плита	пісковик	Захарий Юрченко	1862–?
3.4.	Плита	пісковик		
3.5.	Плита	пісковик	Анна Моисеевна Заика	1813–1878
3.6.	Пам'ятник-каплиця	граніт	Раиса Петровна Куксина	1850–1914
3.7.	Хрест	пісковик		
3.8.	Плита	пісковик	Иоаким Родионов Пономарев	1814–1861
3.9.	Хрест залізний	залізо, пісковик	Машусі Sawicz	+ 1920
Сектор № 4				
4.1.	Хрест	пісковик	Александр Левченко	+ 1867
4.2.	Плита	пісковик	Иван Максимович Колесников	1789–1865
4.3.	Деревовидний хрест	пісковик	Иоан и Анна Митины	1854–1913 1852–1914
4.4.	Плита	пісковик		
4.5.	Основа від хреста	пісковик		
4.6.	Плита	пісковик	Федор Григорьев Хмельников	1814–1876
4.7.	Основа від хреста	пісковик		
Сектор № 5				
5.1.	Плита	пісковик	Матюшенко А.И.	1924–1948 (перевикористана)
5.2.	Хрест	пісковик		
5.3.	Плита	пісковик	Корнилий Скоробогатко	1818–1883
5.4.	Пам'ятник каплиця	пісковик	Павел Яковлевич Руцкий	1837–1902
5.5.	Основа від хреста	пісковик		
5.6.	Пам'ятник каплиця	пісковик	Татьяна Васильевна Руцкая	+ 1909
5.7.	Хрест	пісковик		

Сектор № 6				
6.1.	Деревовидний хрест	граніт	Даниил Филиппов Лукьяненко	1848–1910
6.2.	Хрест	пісковик		
6.3.	Хрест	пісковик		
6.4.	Плита	пісковик		
6.5.	Хрест	пісковик		
6.6.	Стела	пісковик	Дмитрий Хабенко	+ 1904
6.7.	Плита	пісковик	Роман	
6.8.	Плита	пісковик		
6.9.	Плита	пісковик		
6.10.	Плита	пісковик	Кондрат Охременко	1819–1892
6.11.	Хрест	пісковик		
6.12.	Плита	пісковик	Иоан Хармпович Стебловцов	1862–1906
6.13.	Плита	пісковик	Мавра Апасенко	+ 1868
6.14.	Хрест	пісковик	Сергей Тимофеевич	1842–1894
6.15.	Деревовидний хрест	пісковик	Анна Федоровна Куликова	+ 1915
6.16.	Хрест	пісковик		
6.17.	Деревовидний хрест	пісковик	Степанида Раковская	+ 1912
6.18.	Хрест	пісковик	Егор Иванович Котляров	
6.19.	Стела	граніт	Иван Яковлевич Ющенко	
6.20.	Плита	пісковик	Дмитрий Данилович Козлов	1841–1905
6.21.	Хрест (фрагмент)	пісковик		
6.22.	Основа від пам'ятника	пісковик		
6.23.	Основа від пам'ятника	пісковик		
6.24.	Хрест	пісковик	Ира – Михаил Кузьмин Козлов	1914
6.25.	Хрест	пісковик	Агафия Загодняя (Соловьева)	1825–1893
Сектор № 7				
7.1.	Плита	пісковик	Прасковья	1881–1894
7.2.	Стела	пісковик	Екатерина Алексеевна Хоменкова	1833–1914
7.3.	Хрест	пісковик	Семен Акимович Вольк	+ 1901
7.4.	Плита	пісковик		
7.5.	Основа від пам'ятника	пісковик		
7.6.	Хрест	пісковик	Илья и Яков Кулаковы	+ 1874; +1822
7.7.	Хрест	пісковик	Иван Никанорович Макейкин	1839–1909
7.8.	Деревовидний хрест	пісковик	Евдокий Григорьевна Артамонова; Василий Ипполитович Артамонов; Марина Никоровна Артамонова	?; 1837 – 1901; ?
7.9.	Основа від пам'ятника	пісковик		
7.10.	Стела	пісковик		
7.11.	Плита	пісковик	Мария Зайцева	1867–1891

7.12.	Хрест	пісковик		
7.13.	Хрест	пісковик	Ксения Храмущенкова	+ 1874
7.14.	Хрест	пісковик		
7.15.	Хрест (фрагмент)	пісковик	Надежда Павловна Тисличенко	+ 1907
7.16.	Основа від пам'ятника	пісковик		
7.17.	Плита	пісковик		
7.18.	Хрест	пісковик	Иван Павлович Верещагин	
7.19.	Хрест	пісковик		
7.20.	Хрест (фрагмент)	пісковик		
7.21.	Хрест	пісковик		
7.22.	Плита	пісковик	Екатерина Некдоровна Корноушкова	+ 1886
7.23.	Стела	пісковик	Иуда Петровский	+ 1886
7.24.	Хрест	пісковик		
7.25.	Хрест	пісковик		
7.26.	Хрест	пісковик	Феодосий Корнилиев Нахилин	+ 1888
7.27.	Плита	пісковик	Арина Болутина	
7.28.	Плита	пісковик		
7.29.	Основа від хреста	пісковик		
7.30.	Хрест	пісковик		
7.31.	Плита	пісковик	Иван Васильевич Рыбальский-Бутевич	1802–1864
7.32.	Хрест	пісковик	Константин Иванович Бутевич	
7.33.	Плита	пісковик	Иоан Гаврилов Коробейников	+ 1892
7.34.	Хрест	пісковик	Иван Дмитриевич Кучеренко	1841–1900
7.35.	Деревовидний хрест	пісковик	Татьяна и Анна Николаевна Бобленко	+ 1888; + 1914
7.36.	Стела	пісковик	Павел Александрович Лиштвин	1757–1849
7.37.	Основа від пам'ятника	пісковик		
7.38.	Стела	пісковик	Екатерина Павловна Лиштвинова	1835–1906
7.39.	Стела	пісковик	Агафия Марковна Лиштвинова	1808–1876
7.40.	Пам'ятник-каплиця	мармур	Николай Карлович Колониус	+ 1900
7.41.	Хрест	граніт, мармур	Леонид Порфирьевич Мальченко	1885–1904
7.42.	Пам'ятник-каплиця	мармур	Иван Фомич Шинкаренко	1864–1910
7.43.	Хрест	пісковик	Александр Алексеевич Вальковский	
7.44.	Хрест	пісковик	Пелагея Фомина Рево	+ 1909
7.45.	Хрест	пісковик		
7.46.	Хрест	пісковик		
7.47.	Колона	ракушняк		Переміщено на територію НЗ «Глухів»
7.48.	Хрест	пісковик	Константин и Петр Красовский, младенец	+ 1910; 1901–1908; + 1903 (Переміщено на територію НЗ «Глухів»)
7.49.	Плита	пісковик	Екатерина Валильева и Николай Иванович Жуков, Татьяна Лукьянова и Елена Валильева Лебединские	Переміщено на територію НЗ «Глухів»
7.50.	Основа від хреста	граніт		
7.51.	Основа від пам'ятника	граніт		
7.52.	Хрест (фрагмент)	пісковик		
7.53.	Основа від пам'ятника	граніт		
7.54.	Основа від пам'ятника	пісковик		
7.55.	Стела	граніт	Андрей Демьянович Иванин	1834–1899
7.56.	Основа від пам'ятника	Граніт		
7.57.	Хрест	пісковик	Ксения Федорова Серичева	+ 1902
7.58.	Хрест	пісковик	Михаил А. Алфёров	1842–1892
7.59.	Плита	пісковик	Алексей Григорьевич Алфёров	1810–1878
7.60.	Плита	пісковик	Иоан Шевкуленко	1817–1864
7.61.	Плита	пісковик	Анна Ивановна Максименкова	1773–1853
7.62.	Плита (розбита)	пісковик	Иванов	+ 185?
7.63.	Хрест	пісковик	Мара	
7.64.	Плита (фрагмент)	пісковик		1872
7.65.	Плита	пісковик	Николай	1817–1862
7.66.	Основа від пам'ятника	пісковик		
7.67.	Стела	граніт	Анастасия Ивановна Голубова	+ 1866
7.68.	Основа від хреста	пісковик		
7.69.	Плита	пісковик		
7.70.	Хрест	пісковик		
7.71.	Хрест	пісковик	Анатолий Захарьевич Омельченко	1860–1879
Погост Вознесенської церкви				
П.1.	Стела	граніт	Зайковский Василий Иванович, Зайковская Анна Дмитриевна	1802–1860 1809–1892
П.2.	Плита	пісковик		
П.3.	Плита	пісковик		
П.4.	Основа від пам'ятника	пісковик		
П.5.	Пам'ятник-каплиця	мармур	Петр Иванович Кузнецов	1860–1908

П.6.	Деревовидний хрест	граніт		
П.7.	Плита	граніт	Сергей Миронович Голубов	
П.8.	Деревовидний хрест	граніт	Стефан Севастьянович Пиук	1838–1905
П.9.	Основа від пам'ятника	пісковик		
П.10.	Пам'ятник	ракушняк	Мария Павловна Лещева	184...-?
П.11.	Пам'ятник-каплиця	граніт	Николай Константинович Рыбальский-Бутевич	1882–1914
П.12.	Основа від пам'ятника	пісковик		
П.13.	Основа від пам'ятника	граніт		
П.14.	Пам'ятник-куб	граніт	Мария Михайловна Самоквасова	+ 1909
П.15.	Пам'ятник-куб	граніт	Николай Данилович Самоквасов	1850–1910
П.16.	Пам'ятник-каплиця	мармур	Александр Данилович Смаковский	1862–1910
П.17.	Пам'ятник-куб	граніт	Александр Петрович Бахмацкий	1859–1909
П.18.	Плита	пісковик	Михаил Прохоров Романов	+ 1854
П.19.	Плита	пісковик	Василиса Павловна Крюкова; Василий Михайлович Яхонтов	+ 1857
П.20.	Хрест	граніт		
П.21.	Основа від пам'ятника	пісковик		
П.22.	Плита	граніт	Владимир Герасимович Хоменко	1838–1907
П.23.	Плита	граніт	Евгений Владимирович Хоменко	1879–1908
П.24.	Пам'ятник-каплиця	граніт	Харлампий Гаврилович Голубовский	1803–1877
П.25.	Деревовидний хрест	граніт	Анна Романовна и Иван Васильевич Озерский	1832–1903 1836–1903
П.26.	Плита	пісковик		
П.27.	Колона	пісковик		
П.28.	Плита	пісковик	Никола Нифодович Винда	+ 1855
П.29.	Пам'ятник-каплиця	мармур	Иоан Терещенко	1868–1869
П.30.	Основа від пам'ятника	ракушняк		
П.31.	Хрест	граніт		
П.32.	Хрест залізний	залізо, пісковик		

П.33.	Деревовидний хрест	граніт	Василий Илларионович Букатин	1837–1899
П.34.	Пам'ятник-куб	граніт	Федор Павлович Горбатенко	+ 1907
П.35.	Колона	пісковик		
П.37.	Пам'ятник-каплиця	мармур		

ПОСИЛАННЯ

1. Русский Провинциальный Некрополь. Картотека Н.П. Чулкова из собрания Государственного Литературного Музея. – М.: «Эллис Лак», 1996. – 461 с.
2. Пуцко В.Г. Глухівські кам'яні хрести // Сіверщина в контексті історії України. Збірник наукових праць. Матеріали стошої науково-практичної конференції. – Суми: Видавничий дім «Еллада», 2007. – С. 100–101.
3. Зайцева Н.О. Глухівські надгробки // Сіверщина в історії України. Збірник наукових праць. Випуск 6. – К. – Глухів: ТОВ «ВІО-поліграфісти», 2013. – С. 53–55.
4. Коваленко Ю.О. Історія, закарбована в надгробках // Соборний майдан. – 2009. – 3 (33). – С. 1.
5. Мірошніченко О.М. У кожного свій хрест // Соборний майдан. – 2011. – 5 (47). – С. 3.
6. Назарова В.В. Тропинками глуховських кладбищ. Бахмацкий // Соборний майдан. – 2014. – 5 (65). – С. 3.
7. Назарова В.В. Тропинками глуховських кладбищ. Смаковский // Соборний майдан. – 2014. – 6 (66). – С. 7–8.
8. Назарова В.В. Тропинками глуховських кладбищ. Шигорин. Шемшукowy // Соборний майдан. – 2015. – 3 (69). – С. 2–4.
9. Назарова В.В. Тропинками глуховських кладбищ. Писаревич. Самоквасовы // Соборний майдан. – 2016. – 1 (73). – С. 6–7.
10. Назарова В.В. Тропинками глуховських кладбищ. Голубовы. Голубов // Соборний майдан. – 2016. – 3 (75). – С. 4–5.
11. Назарова В.В. Тропинками глуховських кладбищ. Колониус. Зайковские // Соборний майдан. – 2016. – 4 (76). – С. 4–5.
12. Назарова В.В. Тропинками глуховських кладбищ. Кузнецов // Соборний майдан. – 2016. – 5 (77). – С. 3.
13. Назарова В.В. Тропинками глуховських кладбищ. Рыбальские-Бутевич // Соборний майдан. – 2017. – 5 (83). – С. 6.
14. Мірошніченко О.М. Меморіальні пам'ятки Глухова ХІХ – поч. ХХ ст. Вознесенське кладовище // Ніжинська старовина. Збірник регіональної історії та пам'яткознавства. Випуск 24(27). – Ніжин – Київ: ПП «Лисенко М.М.», 2017. – С. 109–115.
15. Мірошніченко О.М. Нові знахідки меморіальних пам'яток ХІХ – поч. ХХ ст. на Вознесенському кладовищі // Сіверщина в історії України. Випуск 10. – Глухів – Київ: ПП «Лисенко М.М.», 2017. – С. 86–89.
16. Мірошніченко О.М. Хресторобство на Глухівщині у ХІХ – поч. ХХ ст. // Конотопські читання. Випуск VIII. – Ніжин: ПП «Лисенко М.М.», 2017. – С. 174–176.

Мирошніченко А.Н. Реєстр надгробий ХVІІІ – початку ХХ століття Вознесенського кладбища міста Глухова

В статті вперше вводиться в научний оборот реєстр надгробий ХVІІІ – початку ХХ століття Вознесенського кладбища. В формі таблиці представлена інформація про пам'ятники: місцеположення, тип, матеріал, ініціали покійника, роки життя та смерті, збереженість.

Ключові слова: Вознесенське кладбище, Глухів, надгробки, реєстр.

Miroshnychenko O.M. The register of a gravestone of the XVIIIth – beginning of the XXth century from the Ascension's cemetery of the city of Hlukhiv

In the article the register of gravestones from the Ascension's cemetery of the XVIIIth – beginning of the XXth century is for the first time introduced for scientific use. In the table the information of monuments is provided: location, type, material, dead's initials, years of life and death, safety.

Key words: Ascension's cemetery, Hlukhiv, gravestone, register.

05.04.2018 р.

